

בס"ד. שיחת יום ד' פ' פינחס, י"ג תמוז, ה'תשי"ד.

— להתלמידים הנוסעים בשליחות ה"מרכז לעניני חינוך", בחדרו הקי* —

בלתי מוגה

א. דובר כבר אתמול¹ אודות הענין ד"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך², שענין זה שייך לנסיעות אלה. בעיקר היו הדברים מכוונים אליכם, אלא שבינתיים ובדרך אגב נאמרו הדברים לכולם. אך כיון שנכנסתם — אחזור שוב על תוכן הענין ובהוספה, במיוחד עבורכם.

ב. שנינו³: "עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו". אחד מהנסיונות הראשונים — ואולי גם מהגדולים שבהם — הוא הנסיון דאור כשדים, ואעפ"כ — לא נזכר נסיון זה בתורה בפירוש, אלא ע"י רמז בלבד. הנסיון הראשון שנזכר בפירוש בתורה הוא הנסיון ד"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך".

ויש לומר טעם לזה, כיון שהענין ד"לך לך מארצך גו'" ישנו בעבודת כאו"א, הן מלמעלה למטה, הן מלמטה למעלה⁴, והן בהמטה גופא.

ג. ביאור הענין בקצרה⁵:

בענין ירידת הנשמה למטה בגוף, מצינו שני הפכים:

א) "על כרחך אתה חי"⁶, שהחיים דנשמה בגוף הם ענין של כפי' והכרח על הנשמה, כיון שהנשמה — לפני ירידתה למטה בגוף — היא

(4) ראה תו"א ר"פ לך לך (יא, א). תו"ח שם. ובכ"מ.

(5) בהבא לקמן — ראה גם שיחת יום ד' פ' פינחס, ח"י תמוז דאשתקד (להתלמידים הנוסעים בשליחות ה"מרכז לעניני חינוך") ס"ב (תו"מ ח"ט ס"ע 69 ואילך).

(6) אבות פ"ד מכ"ב. וראה תניא ספ"ג.

(* חלקה (ס"ב-ו) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 15 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(1) שיחת י"ב תמוז סכ"ז ואילך (לעיל ע' 97 ואילך).

(2) ר"פ לך לך.

(3) אבות פ"ה מ"ג.

חצובה מתחת כסא הכבוד⁷, וזוהי רק המדריגה התחתונה בנשמה, ויש מדריגה נעלית יותר בנשמה — כפי שהיא בבחינת "טהורה היא"⁸, ולמעלה מזה.

כיון שהירידה לעולם היא ירידה גדולה עבור הנשמה, ובפרט ע"פ מה שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחה⁹, שלפני ירידת הנשמה למטה מראים לה את גן-עדן וגיהנם, כדי שתדע מה עלי' לעשות בעולם — לכן, הרי ירידת הנשמה להחיות גוף היא דבר כפוי על הנשמה; "על כרחך אתה חי".

(ב) אבל מאידך גיסא, מבלי הבט על גודל הירידה, הרי דוקא ע"י ירידה זו מגיעה הנשמה למדריגה נעלית יותר מכפי שהיתה קודם לכן, כמאמר הידוע¹⁰ "ירידה צורך עלי".

ד. ב' ענינים אלו מרומזים בפסוק "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך":

"מארצך" — פירושו כפי שהנשמה עומדת בבחינת רצון העליון, שהוא למעלה ממ"ש בתניא¹¹ שהנשמה נמשכת מחכמה עילאה, ש"הוא וחכמתו אחד", כיון שרצון הוא למעלה מחכמה¹².

— וזהו גם הענין מ"ש בתניא¹³ "שכולן מתאימות, ואב אחד לכולנה": "כולן מתאימות" — מצד בחינת הרצון, "ואב אחד לכולנה" — מצד בחי' החכמה.

"וממולדתך ומבית אביך" — הוא כפי שהנשמה עומדת בספירות חכמה ובינה, שהרי "לידה" היא מ"אב ואם", שחכמה היא "אב" ובינה היא "אם"¹⁴.

"מולדתך" — הוא כפי שהנשמה עומדת בספירת החכמה, ו"בית אביך" — הוא כפי שהנשמה עומדת בספירת הבינה, כיון ש"אב" (כאמור) הוא חכמה, ו"בית אב", בית וכלי ל"אב" — הוא בינה.

(7) ראה זח"ג כט, ב. וראה גם בהנסמן
בנצו"ז לזח"א קיג, א.
(8) נוסח ברכת אלקי נשמה. וראה תו"מ
ח"ו ע' 144.
(9) שבועות תרצ"ד סי"ז ואילך (לקו"ד
קסט, א ואילך. קעג, סע"א).
(10) לקו"ת בהר מא, א. ועוד.
(11) פרק ב.
(12) לקו"ת נשא כד, א. ואתחנן יב, א.
ועוד. דרמ"צ צט, א.
(13) ריש פרק לב.
(14) תניא פ"ג. תו"ח בראשית ד"ה וייצר
אות נא (כח, ד).

ובאופן אחר י"ל: "מולדתך" — כולל ב' הספירות, חכמה ובינה, שהן מולידות; ו"בית אביך" הוא כפי שהנשמה נמצאת בספירת המלכות. ובאופן למטה יותר: "מארצך", "ממולדתך" ו"מבית אביך" — פירושם בינה, ז"א ונוק"י.¹⁵

ג' מדריגות הנ"ל בנשמה ישנם גם בסדר העולמות: "מארצך" — כפי שהנשמה עומדת עדיין למעלה מעולם האצילות. "מולדתך" — כפי שהנשמה עומדת בעולם האצילות, כיון ששורש כל הנשמות הוא באצילות¹⁶, שבאצילות בכלל מאיר חכמה — אות יו"ד דשם הוי"ו¹⁷. "בית אביך" — הוא הנשמה כפי שיורדת בעולם הבריאה, ששם מאירה ספירת הבינה¹⁸, ו"מלכות דאצילות נעשה כתר לבריאה"¹⁹.

וזהו מה שאומרים לנשמה: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" — שעלי' לצאת משרשה ומקורה בכל הדרגות הנ"ל, עד "אל הארץ אשר אראך" — להתלבש בגוף גשמי וארצי ("ערדיש-גשמיות"דיקן גוף"), כיון שדוקא בגוף גשמי זה תבוא לידי העלי' הגדולה.

בברכות השחר אומרים: "נשמה שנתת בי טהורה היא כו' ואתה משמרה בקרבי". "טהורה היא" קאי על הנשמה כפי שהיא בעולם האצילות, "שנתת בי" הוא למעלה עוד יותר, ואעפ"כ יורדת היא משם ל"בראתה" — עולם הבריאה, "יצרתה" — עולם היצירה, ועד "נפחתה בי" — בגוף הגשמי²⁰. ודוקא ע"י הענין ד"נפחתה בי" מגעת היא ל"ואתה משמרה בקרבי" — שהו"ע שבא משורש שלמעלה גם מ"טהורה היא" ואפילו מ"שנתת בי", שהרי השומר הוא חזק מהנשמר²¹.

וזהו "אל הארץ אשר אראך" — שאני, העצמות בכבודו ובעצמו, אראך — כיון שדוקא כאן למטה בעולם אפשר "לקחת" עצמות, כמ"ש בתניא²² "לית מחשבה תפיסא בי' כלל, כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ומצוותי", שהם "לא בשמים"²³, אלא דוקא בעולם הזה הגשמי.

סע"ב — בשם כתבי האריז"ל.
 (20) ראה לקו"ת פ' ראה כח, סע"ג. דרושי יוהכ"פ סט, א. ובכ"מ.

(21) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ס"ע רפג ואילך. סידור (עם דא"ח) קלג, רע"א. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"א ע' קעה. ג"ך ע' שמח.

(22) ספ"ד.

(23) נצבים ל, יב. ב"מ נט, ב.

(15) זח"א עז, א. ראה לקו"ת לג"פ ר"פ לך לך (אוה"ת לך לך (כרך ד) תרפה, א ואילך).

(16) ראה לקו"ת שה"ש ביאור השני לד"ה יונתי (יט, ג).

(17) הכולל חו"ב עילאין (פע"ח שער התפלין פט"ז. ובכ"מ).

(18) תקו"ז ת"ו (כג, א). ועיין בתניא פל"ט.

(19) תו"א וירא יד, א. לקו"ת שלח לט,

ה. לאחר שהנשמה הביאה לידי פועל את הענין ד"לך לך מארצך" מלמעלה למטה, וירדה מכל דרגותי' העליונות ונתלבשה בגוף גשמי — מקבלת היא את הכח להביא לידי פועל את הענין ד"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך" לפי פירוש הב', כפי שענין זה הוא מלמטה למעלה. ידוע, שהיצר הרע נכנס באדם ראשון — "אקדמי' טענתי"²⁴, "משעה שננער לצאת ממעי אמו"²⁵. וא"כ צריכים כחות כדי להתגבר עליו. וכאשר הנשמה יורדת כאן למטה, נותנים לה כח זה, כדי שתוכל לצאת "מארצך" — לשון רצה²⁶ — מרצונות הנפש הבהמית, "וממולדתך" — מההנחות הבאות מהשכל הטבעי שמצד העולם ומהמדות שמצד העולם, "ומבית אביך" — מענינים שמקורם אצלו בחינוך והרגל שלא כדבעי²⁷. מכל ענינים אלה עליו לצאת, וללכת "אל הארץ אשר אראך" — לבית הכנסת ולבית המדרש, ששם מושלים רצונות הנפש האלקית, שיכבטלו את הרצונות הטבעיים שמצד העולם, הנחות השכל הטבעי שמצד העולם, והמדות וההרגלים הטבעיים שמצד העולם של הנפש הבהמית.

ו. לאחר שהנשמה פעלה ענין זה בעבודה, ויצאה "מארצך וממולדתך ומבית אביך" של הנפש הבהמית, תובעים ממנה עבודה נעלית יותר — לצאת "מארצך וממולדתך ומבית אביך" אפילו של הנפש האלקית. "מארצך" — מהרצונות של הנפש האלקית, "ממולדתך" — מחכמה נפש האלקית, "ומבית אביך" — מהתבוננות דקדושה, "אל הארץ אשר אראך" — לבוא לידי מדריגה שלמעלה מטעם ודעת, לההנחה והראי' דחכמה — פנימיות אבא — שלמעלה משכל, אפילו משכל דחכמה²⁸. וכפי שדובר אתמול²⁹ במעלת עבודת יצחק על עבודת אברהם — שעבודת אברהם היא "זכור אב נמשך אחריו כמים"³⁰, שהו"ע אהבה במדידה והגבלה ע"פ טו"ד, ודוקא ע"י המילה (שענינה "והי' תמים"³¹) היתה עבודתו של יצחק באהבה כרשפי אש, למעלה מטו"ד.

*

ז. ובנוגע להנסיעות:

בכלל, נסיעות אלו הן ענין שאינו ע"פ שכל, אפילו ע"פ שכל

(28) ע"כ — מהשיחה המוגהת הנ"ל.

(29) שיחת י"ב תמוז ס"ז ואילך (לעיל ע')

78 ואילך).

(30) נוסח תפלת גשם.

(31) לך לך יז, א ובפרש"י.

(24) זח"א קעט, א"ב.

(25) ב"ר פל"ד, יו"ד.

(26) שם פ"ה, ח.

(27) להעיר גם מסוף ד"ה לך לך תרס"ז

(המשך תרס"ו ע' שצו ואילך).

דקדושה. כאשר בחור יעשה "חשבון" ע"פ שכל, היכן יתוסף לו יותר בלימוד התורה, קיום המצוות ועבודת התפלה — בודאי יתקבל אצלו שבהיותו בישיבה, או אפילו בביתו, יתוסף לו יותר מאשר בנסיעה בדרך.

ואעפ"כ תובעים ממנו "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך": "לך לך" ממה שמתקבל אצלך ע"פ שכל, "לך לך" מהרצונות שלך — אף שרצונו של כאו"א הוא לעשות³² ככל יכלתו שיתוסף לו בתורה ומצוות; "אל הארץ אשר אראך" — לבוא לאיזו עיירה, ולהביא לשם דבר תורה רענן ופתגם חסידי המחמם את הלב ("א פרישן וואָרט פון תורה און אַ וואַרַימן וואָרט פון חסידות"), ולפעול שם כו'³³, ובשביל זה תובעים ממך לצאת "מארצך וממולדתך ומבית אביך",

ומבטיחים לך, שכאשר תעשה כן — אזי תשיג שם ענין נעלה יותר, אשר, בהיותך בישיבה לא תוכל להגיע אליו, והיינו, שיכולים להיות מושקע בעבודת התפלה, ולא להשיג את הענינים הנעלים שמקבלים עי"ז שמסתובבים באיזו עיירה ("מ'וואַלגערט זיך אין אַ שטעטל"), אפילו ב"אמריקא", ופועלים שם בעניני יהדות כו'³³.

ועי"ז נאמר "אשר אראך": יתכן אמנם שהבחור שנוסע ופועל בעיירה, לא ישיג את העילוי שקיבל בהיותו שם, וענין זה לא יבוא אצלו אפילו בהרגש; אבל בהנחה וראי' דחכמה ("אשר אראך") — יש לו ענין זה.

— ישנו פתגם שיכול יהודי לחיות מאה ועשרים שנה, לזכות לגילוי אלי' ולענינים נוספים, מבלי לדעת ולהשיג ענין זה³⁴, ולא רק לא להשיג בשכל, אלא גם לא להרגיש זאת; ולאידך גיסא ישנו פתגם שיכול יהודי לחיות כל ימי חייו מבלי להחסיר מצות עשה ומבלי לעבור על מצות לא תעשה, ואעפ"כ — לא לדעת כלל אודות הקב"ה, והרי כאשר חסר ב"דע את אלקי אביך"³⁵, אזי חסר גם בהענין ד"עבדהו בלבב שלם" (כסיום הכתוב).

ובענינו (כנ"ל) — שיכולים להיות בישיבה, לעסוק בלימוד התורה, קיום המצוות ועבודת התפלה, ואעפ"כ לא להשיג מה שמקבלים עי"ז שמסתובבים בעיירה בשליחותו של הרבי, שע"ז זוכים לענין הרבה יותר נעלה — אם לא בהשגה ובהרגש, אבל ישנו בפנימיות נפשו, ביחידה שבנפש הנרגשת בחכמה שבנפש (בחינת "אין").

(32) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב. וש"נ.

(33) חסר איזה תיבות (המו"ל). (35) דברי הימים"א כח, ט. וראה תניא

(34) ראה תר"מ — רשימת היומן ע' רס. קר"א קנו, ב.

ח. וכשם שאברהם אבינו קיבל את ההבטחה "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והי' ברכה"³⁶, שבזה נכללים כל ג' הדברים שהדרך ממעטת אותם³⁷, שעליהם הבטיחו הקב"ה שלא זו בלבד שלא יתמעטו, אלא אדרבה, שתהי' בהם תוספת, וכל זה יבוא גם בגילוי —

כן הוא בנוגע לכל אלו הנוסעים בשליחותו של הרבי, שמובטחים הם ממנו שלא זו בלבד שלא יהי' אצלם שום גרעון, אלא אדרבה, שיתוסף אצלם לא רק בבחי' ראי' דחכמה, "אל הארץ אשר אראך", אלא גם בהרגש, ובאופן של גילוי, ועד שיהי' בגילוי גם לעיני בשר, שלכן יקויים בהם "ונברכו כך כל משפחות האדמה"³⁸.

וזו תהי' ההכנה להגאולה העתידה, שאז יקויים היעוד³⁹ "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר".

ט. ב"תיקון ליל שבועות"⁴⁰ אומרים שכאשר ישנו הזיווג ד"מטרוניתא" עם "בן המלך", אזי כל המתעסקים בתכשיטי הכלה זוכים לקחת חלק בשמחה.

ועד"ז בעניננו: כל המתעסקים ומשתתפים בהעבודה הנדרשת בשביל ההכנות להגאולה — יזכו ליטול חלק בראש⁴¹ בהגאולה הקרובה במהרה בימינו, ויזכו "לחזות בנועם הוי'"⁴².

41) ראה תניא אגה"ת ספ"ו. אוה"ת בראשית (כרך ג) תקנט, סע"א.
42) תהלים כו, ד. וראה תניא אגה"ק סכ"ט (קמט, א).

36) לך לך יב, ב.
37) פרש"י עה"פ.
38) שם, ג.
39) ישעי' מ, ה.
40) מזח"ג צח, א ואילך.